1896

№ Ю ԹԷՀՐԱՆ ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ՄԱՐՏ 6

ԱՌ ՋԻՆ ՏԱՐԻ

ԹԷՀՐԱՆ ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ՄԱՐՏ 6 № Ю

ԱՍՏՂ-ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

Հրատարակւում է ամեն չորեքշաբթի օրերը

Տարեկան գինն է Թէհրանում 12 ղռն. վեցամսեան 6 ղ. Պարսկաստանի օտար քաղաքները 15 ղ. վեցամսեան 8 ղ. Ռուսաստան 3 րուբլի. վեցամսեան 2 րուբլի. Օտար երկիրները 8 ֆրանք. վեցամսեան 5 ֆրանք: Հասցէ՝ Téhéran Rédaction ASTCH-AREVELIAN

«ԱՍՏՂ-ԱՐԵՒԵԼԵԱՆԻ» Խմբագրութիւնը բաց է ամեն օր բացի կիրակի եւ տօն օրերն:

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով. իւրաքանչիւր բառին 1 շահի:

ԲԱՑՈՒԵԼ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՍՏՂ-ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹԻ 1896 Թ.

Ա. Տ. „ԱՍՏՂ-ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ“ Ա. Տ.

Բաժանորդագինն է Թէհրանում տարեկան 12 ղռան վեցամսեայ 6 ղ. Պարսկաստանի օտար քաղաքները 15 ղռան, վեցամսեայ 8 ղռան: Ռուսաստան տարեկան 3 րուբլի վեցամսեայ 2 ր. Օտար երկիրներ 8 ֆրանկ վեցամսեա 5 ֆ: Թէհրանում ձեռքով ծախուածները հատը 6 շահի: բաժանորդագինը կանխիկ է:

Բաժանորդագրութեան համար դիմել ուղղակի խմբագրութեան: Téhéran, Rédaction Astgh-Arevelian.

ԱԶԳ

Նամակներ և թղթակցութիւններ ուղղել հետեւեալ հասցէին:

Խմբագրութիւն Աստղ-Արեւելեանի՝ Redaction du journal Astgh-Arevelian

Խնդրում ենք այն ամեն պարոններից, որոնք գործ ունին խմբագրութեանս հետ, իրենց նամակները ուղղակի խմբագրութեանս հասցէին ուղղեն և ոչ թէ մասնաւոր անձանց:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Սակարկու ամուսնացողներ. Հայկական հարց. Գաղափարի պատերազմը. ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Նամակ խմբագրութեան Ռաշտ. Նամակ Էնզէլիից. Նամակ Դավրէժից. Նամակ Սալմաստից. Ներքին լուրեր. ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ. Աստղ-Արեւելեանի պատասխաններ. Յայտարարութիւններ: ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ Դէպ 'ի Հայաստան. Մի քանի խօսք կնոջ մասին:

ՍԱԿԱՐԿՈՒ ԱՄՈՒՍՆԱՑՈՂՆԵՐ

Մի քանի տարիներ առաջ, Պարսկահայ ամուսնացողի մտքից անգամ չէր անցած օժիտ բառի նողկալի մեկնութիւնը: Նա միշտ ամուսնացել էր իրեն կենակից եղող արարածի հետ, առանց աչք տնկելու նորա ունեցած մի քանի կտոր ժանգոտ մետաղ կամ ոսկի և ար ծաթ զարդերին: Նա երբէք չէր ամուսնանում աշխարհիս ժանգի հետ, այլ մի սիրելի արարածի հետ որը իւր ապագայ ընտանեկան փառք և նեցուկը պիտի լինէր: Նա երբ հասնում էր 25-30 հասակին, ուր արդէն ֆիզիքապէս հասած և նիւթապէս ապահովւած՝ անում էր իւր ընտրութիւնը. ո՛չ փեսացուի և ո՛չ էլ հարսնացուի կողմից որեւէ խօսք էր լինում օժիտի վրայ, մինչեւ անգամ (հակառակ արդի նորաձեւութեան) փեսան ի նշան իւր անկախութեան և ապահով դրութեան՝ վճարում էր հարսի (այդ նշանաւոր օրւան) ծախքերի մի որոշ մասը: Վերջապէս ամուսնութիւնը կատարւում էր ամուսնութիւն իւր բուն նշանակութիւնով և ոչ թէ իբրև սակարկութիւն....

Իսկ այսօր դժբաղդաբար մեր երիտասարդների մէջ մի նորաձեւութիւն է մտել թէ աղջիկն առանց կանխիկ դրամի, առանց մի քանի հարիւր ոսկի վզին, առանց մի տնի, վերջապէս առանց օժիտի չպիտի առնել: Այս ի՞նչ նորաձեւութի՞ւն է, սակարկութի՞ւն թէ ամուսնութի՞ւն....:.

Առաջինը ինձ աւելի հաւանական է երեւում քան թէ վերջինը, որովհետև այսօր մեր երիտասարդութեան մեծ մասը, զուրկ են այն գերբնական և մագնիսական զօրութիւնից, այն քաղցր զգացումից որ մենք անւանում ենք «սէր» և որն երկու անծանօթ սրտերը միմեանց կապելով յաւիտեան երջանկացնում է: Նորանք նայում են ամուսնութեան վրայ՝ ինչպէս հարստանալու մի միջոցի, որով ցանկանում են նիւթապէս ապահովել իրենց ծոյլ և անգործ օրերը:

Նորանք ուզում են ամուսնանալ, երջանիկ ապրել, ընտանիքի հայր դառնալ, բայց այդ բոլորի հոգացողութեան մեծ և դժւար մասը դնում են խեղճ աղջկայ ուսերի վրայ, օժիտ ստանալով. [illegible] կարող անւանել նորանց եթէ ոչ սակարկու ամուսնացողներ... որովհետև եթէ աղջկայ հօր հետ օժտի խնդրի վրայ չհամաձայնեն, նորան կթողնեն և իրենց աչքը մի աւելի իւղոտ պատառի կդարձնեն և եթէ այդտեղ էլ չեղաւ, վնաս չունի մի երրորդ և չորրորդ դուռ կբաղխեն մինչև որ մի աղջիկ տան իրենց, թէ կուզ ինչքան էլ տգէտ կամ տգեղ լինի նա, միայն թէ իրենց փափագած (գումար) օժիտը ստանան...

Մի՞թէ կարելի է ամուսնական քաղցր և երջանկապաշխ սէրը արծաթի կամ ոսկու ժանգի հետ խառնել. մի՞թէ կարող են այդպիսի ամուսնացողներ երջանիկ ապրել և անարատ սիրով հրճուիլ. ոչ երբէք, որովհետև նորանց սէրը կապւած է օժիտի չափութեան, մեծութեան թէ փոքրութեան և նորա տեւողութեան հետ: Քանի կայ կնոջ բերած օժիտը, նա սիրում է իւր ամուսնուց, բայց երբ վերջացաւ իրեն սիրելի անօգ ժանգոտ մետաղը. նորա հետ էլ կանյայտանայ իրենց կեղծ սէրը...

Այսպիսի դէպքեր շօշափում են հայ կնոջ պատիւը և ստեղծում նորա դիւրազգած սրտի մէջ մի տեսակ ատելութիւն դէպի իւր հակառակ սեռը. երբ տեսնում է թէ իրեն հետ վարւում են իբրև մի անարժէք աւարկայի հետ: 1)

Տիկին Կատարինէ Ս. Գեյոֆեանց.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑ

Daly News-ի Կ. Պօլսի թղթակիցը տեղեկացնում է թէ Զէյթունցիքի և Թիւրք զօրքի մէջ, տեղի ունեցած ընդհարումը սարսափելի է եղել և որ վերջինը սաստիկ ջարդէ տուացել, այնպէս որ 1,200 վիրաւորւածներ հասել են Մարաշ յետեւում թողնելով դեռ մեծ թւով: Մուշիր սաքիրը գնաց Զէյթունցիներին համոզեցնելու որ անձնատուր լինեն, բայց դարձել է առանց յաջող պատասխան ստանալու:

Ատանայից հասած մի նամակ տեղեկացնում է թէ, տեղի բանտարկեալների վիճակն անտանելի է. այնպէս որ նկարագրել չի կարելի. գրեթէ ամեն մի ոտքի վրայ կանգնողը դատապարտւում է: Տեղիք կայ հաւատալու որ Զէյթունցիք պիտի վճռեն մահ կամ ազատութիւն ստանալու, քանթէ ներկայ պայմաններով ապրել:

Cologne Gazette-ի Հայաստան պատող թղթակիցը, տեղեկացնում է թէ Կովկասի հայերի մեծամասնութիւնը գրգռւած և խիստ դժգոհ է, որ առաջ է եկել Ռուսաց կառավարութեան՝ հայ դպրոցների և եկեղեցիների դէմ բռնած ընթացքից. վերջին օրերս

1) Ներկայ թուի տաղնորդողի վրայ ընթերցողների ուշադրութիւնն ենք հրաւիրում: Ծ. Խմբ.

Տփխիսում մի Հոյկական շարժում էր պատրաստուել, բայց Հոգեւորականութեան և կառավարութեան միջամտութիւնը կարողացաւ ջնջել այդ ծրագիրը, որով շատ ձերբակալութիւններ էլ տեղի ունեցան։ Յիշեալ թերթի Կ. Պոլսի թղթակիցը Հաստատում է այն լուրը թէ, շարժումը տարածւում է Ասիական Տաճկաստանում, մանաւանդ Քիւրդիստանում. վերջինի լեռնականները բացարձակ ապստամբութեան մէջ են որոնք լաւ զինուած են, Ռուսաստանում առնուած Հրացաններով։

Daly News-ի Փետրվար 3-ի թիւը մեզ տալիս է հետեւեալ լուրը. տաճկական վստահելի աղբիւրներից լուր է հասել թէ Զէյթունը դեռ դիմադրում է, հաւատացածից աւելի լաւ և յաջող դրութեան մէջ

Լրատուն ցանկանում է հաւատացնել, թէ ամբողջ Տաճկաստանում, միայն Զէյթունցիներն են որ կարող են իսկապէս պատերազմել. որոնք ինչպէս յայտնւում է, Սասունի կոտորածի լուրն ստանալուն՝ վճռեցին պատրաստ... համար. մի թիւրք գինւոր, որ Յուն. 29-ին դարձել էր Զմիւռնեա, (որի շրջակայից զօրքեր ուղարկուեցան Զէյթունի վերայ, բայց ամեն անգամ էլ մեծ կորուստով յետ մղուեցան. ամեն մի յարձակումի մէջ թիւրքերը մեծ կորուստ ունեցան, և որ պատմողը հաւատում է թէ 10,000 Հոգի մեռած և վիրաւորուածներ կան թիւրքերից. բացի դա հիւանդութիւնը և ցուրտը օրից օր նուազեցնում են նոյն զօրքի թիւը։ Զէյթունցիք 690 գերիներ ունեն, որոնց մերժում են կերակրելու և որ լուր են ուղարկել թիւրքերին թէ նոքա պէտք է ուտեստ հասցնեն իրենց գերի ընկած եղբայրներին իսկ հակառակ դէպքում՝ անօթի պիտի թողուին մինչև մահ. երկար յապաղումից յետ Կ. Պոլսից հրաման հասաւ կատարել Զէյթունցիների այդ պահանջը։ Թէ և Զէյթունցիներն ասումեն թէ միայն 3 ամսուայ համար պաշար ունեն բայց հաւատացւում է որ մէկ տարուայ համար պատրաստութիւն տեսել են։ Զէյթունցիները լաւ զինուած են ասում է պատմողն, աւելացնելով այն լուրը թէ, նոքա, մի թիւրք պաշտօնեայի միջամտութեամբ յաջողուել են մեծ քանակութեամբ մարթինի հրացան և փամփուշտ ներս մտցնել, որը ձերբակալուելով հսկողութեան տակ ուղարկուել է Պօլիս եւ ինչպէս յայտնի է քանի հատ էլ թնդանօթներ ունեն, որոնք թիւրքերից են խլել. գրեթէ 25,000 Հոգի Զէյթունցիք զինուած են, որոնց մէջ օտարականներ չեն ընդունւում. դրացի գիւղերը բոլորովին կողոպտուել են Զէյթունցիներից, որոնք բոլոր եզ, կով և ոչխարները տարել են Զէյթուն։

Տեղեկատուն մի այլ լուր է տալիս, որ ասում է թէ մեծ յուզում է առաջ բերել տաճիկ զօրքի մէջ, այն լուրը թէ 4,000 Հոգի ռուսահայ զինւորներ և պարսկահայ երիտասարդներ, պարսից սահմանագլխից անարգել անցել են Սիս, որը նոյնքան անառիկ է ինչքան Զէյթունը և ուր տեղացի հայերի օգնութեամբ ու ձեռնտուութեամբ մի ճակատամարտ են ունեցած, Սիւլէյման փաշայի և Իսմաիլ փաշայի զօրքերի հետ թիւն կրեցին, Սիւլէյման փաշան սպանուեց և Իսմայիլը գերի բռնուեց։ Սիսից մինչ Զէյթուն 18 ժամ ճանապարհ է, որը բոլորովին ազատ և բաց մնաց հայ ապստամբների համար Զէյթունին միանալու։

Էրզրումից տեղեկացնում են թէ հայ ժանդարմների եւ ոստիկանների անուանացուցակն սկսուել է պատրաստուել. որը մուսուլմաններին սաստիկ գրգռել է իսկ միւս կողմից էլ այդ հայ ոստիկանները, հայ քրիստոնեայ ժողովուրդից նկատւում են իբրև վտանգաբեր լրտեսներ, մանաւանդ որ լրտեսելու էլ որևէ մի բան չէ մնացել։

Էրզրում, Վան, Սիվազ, Բիթլիս, Դիարբեքիր և Խարբերդից հասած պաշտօնական և մասնաւոր լրերից յայտնւում է թէ քանի շաբաթ է որ կոտորածները դադարել են, թէ թշուառութիւնը ամեն տեղ տիրում է։

Կ. Պօլսից հասած լրերը ցոյց են տալիս այն ջանքերը, որ լինում են դռան կողմից Իզմիրլեան պատրիարքը հրաժարեցնելու. որի մասին, վերջերս, Աբրահամ Խրիմեան մի տեսակցութիւն ունեցաւ պատրիարքի հետ, բայց վերջինը ... իւր ստանձնած կարևոր պաշտ[օ]նը ... [Ս]րբեւ[աւ]ողնել։

Զէյ[թ]ու[նցի] ապստամբների առաջարկութիւ[նը] ... դէմ տրուած Բ. Դռան պատասխ[ան]ն այսօր հաղորդուեց դեսպաններին, որով կարծւում է թէ երկու կողմին էլ եղած դժուարութիւնները գոհացուցիչ լուծում պիտի ստանան։

Զէյթունից հեռագրով տեղեկագրել են, թէ [հ]այ ապստամբները խոստանում են իրենց զէնքը յանձնել կառավար[ութ]եան եթէ դրացի թիւրք ժողովուրդն էլ նոյնն անէ. միայն երկու կողմից էլ իրաւունք ունենան որսի հրա[ցա]ն պահելու և թէ Զէյթունն էլ մտցու[ի] բարենորոգման ծրագրի մէջ և թ[է] իրենց պարագլուխները չը պիտի յանձնեն, թիւրք զօրքը չպիտի մտնեն Զէյթուն, և քանդուած զօրանոցները [պ]իտի վերաշինեն։

ԳԱՂԱՓԱՐԻ ՊԱՏԵՐԱԶՄ.

...[illegible] դղրդիւնը, չեն լսւում այլ ևս սրերի շաչիւնը, թնդանօթների թնդիւնը, հրացանների բօմբիւնը, մարեց նրանց ծուխն ու մուխը. անժամանակ օրհասական աղաղակները այլ ևս չեն վիրաւորում մարդկային զգացումները. բայց հարց է թէ պատերազմը---երկրագնտի պատկերը աւերող և հեղաշրջող այդ հրէշը, խպառ անհետացա՞ւ աշխարհից:

Ոչ, պատերազմը միայն իւր հին վայրենի կերպարանքը փոխեց, նա՝ իւր աշխարհաւէր յատկութիւնը մոռանալով, աշխարհաշինութեան գլխաւոր տարր հանդիսացաւ, նա թողեց դաշտերը, լեռները, իրեն համար ասպարէզ ընտրեց մարդկային լայնածաւալ, բայց շրջափակ միտքը, նա թողեց հրացանը ձեռք առաւ աւելի նուրբ, աւելի քնքոյշ գրիչը. նա թողեց դաժանատեսիլ թնդանօթների թնդիւնը և իւր լսելիքը պարարեց մտմուլի գլանների ճռընչիւններով. նա փոխանակ դժբաղդացնելու մարդկութիւնը, փոխանակ ընտանիքներից խլելու իրենց օրապահիկը հայթայթող ձեռքերը, նորանոր արհեստների գիւտով, նրանց գոյութիւնը ապահովեց. այս բոլոր բարիքն էլ մարդին հայթայթեց պատերազմը. սակայն գաղափարի պատերազմը. մի ազնիւ պատերազմ, որ վճռում է ազգերի բաղդը. մի պատերազմ, որ գծում է մարդկային քայլերի համար մի անվախճան շաւիղ դէպի անսահման յառաջադիմութիւն։

Ցանկալի կլինէր ի հարկէ իմանալ, թէ մենք հայերս ինչպէս ենք հասկացել, այդ պատերազմի էութիւնը։

Մենք թէև մասնաւորաբար ըմբռնել ենք նորա գործած հրաշքները, սակայն ցաւօք սրտի պէտք է խոստովանած, որ մեզ կատարելապէս անծանօթ է մնացել նրան իւրացնելու գաղտնիքը։

Գաղափարի պատերազմ ասելով՝ մենք հասկանում ենք միայն Մաթէոսի ասածը հաստատել և նորա հակառակորդի գլուխը ջարդել, որովհետև Մաթէոսը իմ խնամիս է, իսկ յարմար առիթը ներկայացածին պէս՝ Թադէոսին մի լաւ հարուածել, որովհետև իւր տղայի տօնախմբութեան օրը ինձ չէր հրաւիրած։

Բայց երանի թէ, մի հարուածով բաւականութիւն ստանանք, պէտք է մինչև վերջին շունչ արիւն քրտինք թափել, մարդկանց համոզելու համար, թէ Թադէոսը գող է, աւազակ է, ագգային փողերը գլանել է և այլն և այլն Ամեն մի համախմբման ժամանակ խօսակցութիւնը Թադէոսով սկսել և Թադէոսով էլ վերջացնել. բայց տեսանք որ այդ ամենին ծնունդ տուաւ ոչ թէ գաղափարը, այլ այն անիծած տօնախմբութիւնը։

Գաղափարի պատերազմի մէջ, քիչ չէ պատահում, որ մասնակցում է և հացի խնդիրը։

Սակայն ամենացաւալին այն է, որ այս կեղտոտ, զզուելի և թքուելու արժանի երևոյթը, մուտք է գործում մինչև անգամ մեր մամուլի մէջ և նրան ևս փորձում է պղծել։

Այդ տեղ, մեր չսիրած մարդիկներից մէկը խալիֆա է դառնում, մի ուրիշը կօշկակար, մի երրորդը հիւսն, մի չորրորդը ժատնիչ, հինգերորդը մի գրադարանի գրքերն է գողանում, մի վեցերորդը՝ էհ, էլ ինչ պէտք ունինք վեցերորդի, եօթերորդի, չէ որ եթէ այդպէս թւենք զուր ժամանակ շռայլած ...

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԴԷՊ 'Ի ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Գրեց Միքայէլ Ա. Մարգարեան

Հոկտ. 17- Զւում ենք Տիֆլիսից եւ հասնում ենք պաշլու գիւղն: Այստեղ էին գտնւում Բասենի նահանգից գաղթած Ռուսաստանցի հայ ուխտաւորներ, ինչպէս նաեւ Հայրիկի ձեռքով այնտեղ զետեղուած երկու հայ ընտանիք:

Հոկտ. 18- Զւում ենք այնտեղից.........

ծանօթութիւն. Այստեղում յուշատետրը վերջանում է եւ ապա կանոնաւոր օրագրութիւնը սկսում է:

.......Չիների մէջ թաթախուած զառ ի վայր մի տեղից կամաց կամաց դէպի վայր էինք իջնում: Այստեղ ահա մեզ ներկայացաւ Մշոյ լայնատարած դաշտը, ամբողջովին ծածկուած ձմեռուան սպիտակ սաւանով. այս տեսարանին սրտախարգ մի գեղեցկութիւն էր տալիս Ծիրանի գետի օձապտոյտ դիրքը Զմայլուած նայում էի Մամիկոնեան աշխարհի վրայ եւ միտքս յափշտակուած էր այդ երկրի նախկին յիշատակներով: Այստեղ մեր փոքրիկ կարաւանը կանգնեցաւ, առաջին անգամ վանքի կաթողիկէներն տեսնելու համար: Անհուն ուրախութեան նման մի զգացում մեր սրտերը գրաւեց եւ զարթ դէմքով ցոյց էինք տալիս իրարու մեր նպատակի եւ իղձերի կէտը: Ոմանք աղօթական արձակելով, ոմանք երեսները խաչակնքելով ողջունեցին դարաւոր վանքի ճինապատ գմբէթները. իսկ ես համբուրեցի այն հողն որ սրտիս մէջ նորանոր զգացումներ էր զարթնեցնում: Այդտեղ մեր առաջնորդներին վարձատրեցինք եւ ճանապարհ ընկանք դէպի վանքը: Ես արդէն ուխտեր էի որ այն օրն ծոմ պահէի, այդտեղ դարձեալ ուխտեցի որ ոտքով քայլեմ, թէպէտ ճանապարհը սաստիկ տղմոտ էր:

Ս. Կարապետի վանքն կառուցած է դաշտի արեւմտեան կողմն, մի լերան կողի վրայ, որն բլուրների մի շղթայով բաժնուած է դաշտից. վանքն տեղ տեղ կրկնայարկ եւ տեղ տեղ էլ քառայարկ է, որի հարաւային արեւելեան անկիւնում գտնւում է առաջնորդարանն եւ հարաւային արեւմտեան անկիւնում, դէպի դուրս՝ վարժարանն է շինուած: Հրապարակի մէջ շինուած է եկեղեցին, ընական ընդարձակութեամբ, բայց սիւների շատութիւնից եւ հաստատութիւնից մութ մի գոյն է առել. լուսամուտներն մանր են եւ քիչ, աւագ խորանի երկու կողմն երկուփոքր տաճարներ կան կաթողիկէով, որոնց մէկի մէջ ամփոփուած է Ս. Կարապետի եւ Ս. Աթանագինէ Հայրապետի մասունքը, իսկ միւսի մէջ Ս. Ստեփաննոս վկայի գերեզմանն է գտնւում որ Վարդ Պատրիկ իշխանի որդին էր. եկեղեցու վրայ էլ երեւում է որ ժամանակաւ կաթողիկէ է եղել բայց փլել է ու հիմայ գերաններով ու հողով են ծածկել: Առանձին մի զաւիթ ունի, որի վրայ հրաշակերտ մի զանգակատուն կայ բարձրացած Այս ամեն շինուածների մէջ ամենէն գեղեցիկն այդ զանգակատունն է որ Նոր Նախիջեւանցի հասարակութիւնն է շինել:

Օրն ուրբաթ էր երեկոյեան երեք ժամ մնացած որ արժանացանք այդ սուրբ տաճարի դուռն համբուրել ու հանգստանալ մեզ ցոյց տրուած խուցերի մէջ: Իմ ընկերակիցը, որովհետեւ ժիր էր՝ շուտով պատրաստեցաւ եւ փութաց իրեն փոխանորդ Սուրբ հօրը ցոյց տալու: Բայց ես յոգնած էի եւ առանձին մնացի: Քիչ քիչ զանազան տեսակ խորհրդածութիւններ պաշարեցին ինձ, որովհետեւ այդ Ս. վանքի պատերը մինչեւ անգամ պատկառանք էին ազդում ինձ, մտածում էի թէ այս տեղ մի ժամանակ սուրբերի բնակարան էր, այս հողերի վրայ ժամանակաւ մեր նախահայրերի եւ նահատակների զարշապարներն են կոխել. այս տեղից երբեմն ամբողջ Հայաստանին պատգամ էր երթում եւ լուսաւորութիւն էր տարածում նրա մանկանց մէջ. նրանից կախումն ունէր մեր հայրերի բարոյականութեան ազատութիւնը. ինչ մարմնի սրբազան աճիւններ եւ ինչ սուրբերի նուիրական մասունքն այդ տեղ են ամփոփուել. մինչեւ հիմայ էլ վանա-

կլինինք։ Հարուածել նրանց՝ որ մեր բոլիկ լինելը ըմբռնելով մեզ բանի տեղ չեն դնում, իսկ բարձրացնել նրանց՝ որոնք մեր առաջ խունկ են ծխում, ահա այդպիսիների ըմբռնած գաղափարի պատերազմը իւր ցաւալի գոյներով։

Դրանք, որ մէջներիցը երկու են լինում ցոյց տալու համար, թէ իրենք յանուն գաղափարի են պատերազմում երեկ հրապարակաւ ցոյց չը տուին, որ իրենց գաղափարները խորտակուած, փշրուած և հակառակորդի ոտների տակ ընկած ժամանակ, վարձկան բազուկներից անգամ օգնւա քաշել գիտեն, այն էլ ամենաանարգ միջոցներով։ Գաղափարի պատերազմ և գուազան, ասացէք խնդրեմ գաղափարի կատարեալ սնանկութիւն չէ նշանակում։

Բայց ինչ կասես, որ այսպէս պաշտօնական դօկումէնտներով և ցենզով վկայուած սնանկներն անգամ համարձակւում են դեռ, գաղափարի պատերազմ հրատարակել։

Ո՞ր փոքր ի շատէ պատուաճանաչ և ազնիւ զգացումների տէր մարդը կմտնէ այդ ասպարէզը, թէկուզ պէտք է հեռանալ այդ խղճալիներից, թողնելով նրանց որ կատաղեն և միմեանց մարմինը քրքրեն։

Վաղարշակ Բժշկեանց

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

—

Ռաշտ 12 փետր. 96

Աստղ-Արեւելեանի № 5-ում տպուած էր Ռաշտից մի լուր. որտեղ պ. Լրատուն, խօսելով թատրոնի եւ երեկոյթների մասին, յայտնում էր, որ վերջին ներկայացումների փողերը, պահում էր մի տնպատկառ պարոն, որը հաշիւ պահանջելու ժամանակ ցոյց տուեց միայն ապառիկների ահագին ցուցակ փոխանակ 50----60 թուման կանխիկ դրամի։

Կասկած չկայ, որ ամեն մի մթին հարց լրագրութեան մէջ պարզւում է. շատ ուրախ եմ, որ պ. Լրատուն այդ հարցը ևս բարձրացրեց, սակայն ցաւալին այն է, որ փոխանակ համեստութեամբ խ[illegible] դիրը հրապարակի վերայ գնելու, լոկ նպատակն է եղել, վիրաւորել ուրիշներին, այն էլ միմիայն կրքից դրդ[illegible]ած։ Խնդիրը ինքն ըստ ինքեան չնչին բան է, սակայն այժմ արժէ պար[illegible]անել. եւ յոյս ունիմ, որ այս նամակս [illegible]եղ պիտի գտնէ Աստղ-Արեւելեանի [illegible]ւումս։

Անցեալ [illegible], այսյս թատերասի[illegible]րաց ընկերո[illegible]էջերոշում է մի ներկայացում [illegible]ստ Հայաստանի սովեալների, [illegible]թիւնների վաճառման գործը, [illegible]ալ ի ինձ։ Տոմսերը ծախեցի ես, իսկ սեան նախագահ պ. Սարգիս [illegible]ձնւում եանի հետ մօտ 55 թուման [illegible] ընկերու[illegible] թումանից աւելի, կանխի[illegible] Տէր Սարգս, իսկ 25 թումանը, մնաց[illegible], որից 3 [illegible] ստացուքանի ղուան ծախս է եղել; [illegible] ապառիկ։ ամանակին տուել եմ, [illegible]ան և մի [illegible]արը 19 թուման [illegible] հաշիւը ժ[illegible]ձնել եմ ընկերութեան, [illegible]ցեալ գուա[illegible]ն (1895-ի) փողերի հետ [illegible]ղան, յան[illegible] մնացած ապառիկների հ[illegible]նիսի 13-ի [illegible] 25 թումանի հաշուել եմ և [illegible]նից աւել[illegible]

Տուածս փողերի համար ես ունիմ ստացականն, որը խմբագրութեանդ ցոյց կտամ, 1) իսկ ապառիկների համար ինչ մեղաւոր եմ ես երբ չեն տուել. եւ միթէ այդ սովորութիւնը, նոյն իսկ Թէհրանում չկայ։

Սրանից բացի ոչ մի ներկայացման հաշիւ չէ եղել ինձ մօտ, զրպարտութիւն է լրատուի գրածը, որը լոկ կամեցել է, իւր անձնական ատելութիւնը լրագրութեանն նիւթ դարձնել. և ինձ քաջ յայտնի է լրատուի ով լինելը, բայց այդ ամենը մի կողմ, ես հրաւիրում եմ այս մասին ընկերութեան նախագահին որ հաստատէ ճշմարտութիւնը, իսկ պ. Լրատուն այսուհետև միմիայն իմ արհամարանքին կարժանանայ, թող գրի ինչքան կամենում է, եւ որովհետև գրածների մէջ տեղ է բռնելու անձնական հաշիւների կիրքը, հետևապէս դրանց կ'պատասխանեմ, իմ լռութեամբ։

Ա. Ցովսէփեան,

1) Մեզ ցոյց տուին եւ պատճէնն էլ ունինք Ծ. Խմբ.

ՆԱՄԱԿ ԼՆՋԸԼՈՒՑ

Փետր. 5 1896

Ուրախալի է տեսնել, որ ամեն տեղ հայ հասարակութիւնը զգացել է ուսման եւ բարեկրթութեան ծաւալման պահանջը եւ ջանկանում է օր առաջ բազմացնել վարժարանների շէնքերը:

Այդ ընդհանուր ձգտումից յետ չէ մնացել եւ Լնջէլին, նորերս (ինչպէս արդէն լսած կըլինիք) մի քանի բարեսէր անձանց նախաձեռնութեամբ հաստատուեցաւ միդասեան երկսեռ մի՛ դպրոց, որ յոյս է տալիս մեզ ապագայում աւելի ընդարձակել իւր գործունէութեան շրջանը: Այդ նոր դպրոցը սուրբ Վարդանանց անունինէ ծնունած ուսուցիչն է Սիմէօնեանց անունով մի երիտասարդ ճեմարանական, որ անցեալ տարի Դավրիժի Արամեան դպրոցի երգեցողութեան դասատուն էր, պէտք է խոստովանուած որ բարեխղճօրէն է կատարում իւր պաշտօնը:

Փետր 1. ին Ս. պատարագից յետոյ քահանան եւ ժողովուրդը միասին դի[illegible]եցին դպրոցի բացման հանդէսը եւ Վարդանանց անմահ նահատակների համար հոգեհանգիստ կատարուեցաւ:

Այդ առթիւ ուսուցիչ Ս. Սիմէօնեանցը մի քանի խօսքերով բացատրեց օրուայ մեծ հերոսի նպատակները եւ պահանջները, դպրոցի աշակերտ եւ աշակերտուհիները մի քանի ազգային երգեր երգեցին եւ բանաստեղծութիւններ արտասանեցին, ապա ժողովուրդը մեկնեց լաւ տպաւորութեան տակ:

Արշակ

ՆԱՄԱԿ ԴԱՎՐԻԺԻՑ

----

19 փետր. 1896

Նոր-Դար թերթում կարդում ենք շարունակ Դավրիժից նամակներ Գալունի ստորագրութեամբ, որը միշտ յարձակւելով Լիլաւա թաղի ուսուցչական խմբի վրայ, նրանց անուանում է թերուս, ագէտ, կապը կտրածներ եւայլն։

Մենք չենք մեղադրում Գալունուն նրա համար, որ ձեռքն երկարացնում է առաստաղին, որն իրենից շատ բարձր է այլ մեղադրում ենք նրա հասար, որ գործիք է դառնում մանաւոր անհատների՝ որոնք սովոր են շարունակ ցեխ շպրտել, հայհոյել և իրենց սեփհական կեղտերն ուրիշներին վերագրել։ Գ. Գալունին ասում է «ի հարկէ, երբ հոգաբարձութիւնը տեղեկութիւն չունի ուսման ատիճանների մասին, անշուշտ ամեն մի Թաթոս շատ շուտով պաշտօն կը գտնէ մեր դպրոցներում....» խնդրում ենք, պատասխանեցէք, պ. Գալունի, ճանաչո՞ւմ էք այդ մարդկանց, որոնց Թաթոս էք անուանում. երբեւիցէ ցանկութիւն կամ առիթ ունեցե՞լ էք այդ մարդկանց մանկավարժական գիտութեան հետ ծանօթանալու, առիթ եւս ունեցած լինէիք, այնքան պաշար ունի՞ք, որ կարողանաք սեւը սպիտակից որոշել։ Պատասխանը բացասական է անտարակոյս։

Իւրաքանչիւր մի բարեխիղճ մարդ ի հարկէ չի կարող լռել այն պարագայում, երբ մի ինչ որ տիրացու յարձակւում է մի շարք մարդկանց վրայ [illegible] զարգացած մարդու դժգոհութեան։ Իսկ ինչ վերաբերում է ուսուցիչների ինչ աստիճան ուսում ունենալուն, այդ ցոյց կը տայ առաջիկայ քննութիւնը որով նրանց հմտութեան և բարեխղճութեան աստիճանը երևան կելնէ։

Գ. Գալունին իւր նամակի երկրորդ կէտում ասում է «վերջի ներկայացումն անցաւ աւելի լաւ ու յաջող քան երբէք (միթէ) որ վերջումն տեղի ունեցաւ երկրորդ խաթաբալայ, որին տեղի տուեց մի արբեցող երիտասարդ» և բացականչում է «ամօթ, բիւր ամօթ այն մարդուն, որը հետևելով կոյր կուսակցութեան եւայլն»։

Գ. Գալունի, ասացէք խնդրեմ, ձեր խիղճը ինչպէս է թոյլ տալիս ձեզ արբեցող բառը փաթաթել մի երիտասարդի վզին, որի բոլոր կեանքի մէջ չէ նշմարուել արատաւոր մի բիծ. ձեզ համար այդ ոչինչ, բայց ինչպէս էք թոյլ տալիս ձեզ խօսել կուսակցութիւնից. օհօ... վերջապէս հանգիստ թողէք այդ բառը խնդրում ենք նա բարձր է ու սուրբ և ձեզ պէս տիրացուների լայեղ չէ։ Ոսկան.

կան միաբանութեան ակնածելի մի խումբ այդ տեղ՝ իր քահանայական բուրվառների անուշահոտ ծուխերի հետ միասին՝ գիշեր եւ ցերեկ դէպի նախախնամութիւնն է բարձրացնում իր սրտառուչ աղօթքն ու անմեղ աղաչանքը մեր հայ ազգի պահպանութեան եւ բարեկարգութեան համար, ինչ՛ ակնածութեամբ արդեօք պարտաւոր եմ՛ խօսել այս սուրբ ճգնաւորների հետ........

(Կը շարունակուի)

Julles. Robert

Փոխադրութիւն

ՄԻ ՔԱՆԻ ԽՕՍՔ ԿԱՆԱՆՑ ՄԱՍԻՆ:

Մի զաղանի թալիսմայի ազդեցութեամբ կինը մեզ տիրապետում է,նա՝ ծնուած սիրոյ համար՝ բնական է, որ դիցական հրոյ կայծեր կը ցայտեն նրա սրտից: Մի համեստ եւ պարկեշտ կանանց անկեղծօրէն սիրուած մարդը պէտք է հպարտանայ այդպիսի մի հրաշալի բաղդով. բայց կանայք երբեմնակի վատ են գնահատում իրենց սէրը եւ վարձադրվումեն միայն ապերախտութեամբ:

Կինը բարձր է, վսեմ է, տալով իւր սէրը, իւր հոգայ ամենայն մաքրութեամբ: Բայց մարդիկ արդեօ՞ք նրա ազնիւ, սիրող եւ վեհանձն սիրտը գնահատում են (հասկանում ե՞ն), այդ կասկածելի է:

Կինը ունի ընդհանրապէս մի ազնիւ զգացում, մի բարի եւ վեհանձն սիրտ, մի անսահման սէր, մի տարօրինակ եռանդ եւ նամանաւանդ մի զարմանալի անձնուիրութիւն որին ոչ մի բան չէ կարող հաւասարուել:

Նա գործադրում է մարդու վրայ, համարեայ իւր ամբողջ կեանքում՝ մի բարոյական ոյժ:Նակոչուած է թափելու իւր սրտի բալասանը, օգնելով կենակցին կրելու տխրութեան եւ վշտերի բեռն, եւ այսպէս ծանրաբեռնում է իւր մտածմունքներով, որոնց թեթեւացնողը իւր մաքրաբարէնման արտասուքն է լինում.

Ամեն դասակարգի, (լինի նա հարուստ թէ Աղքատ,) եւ ամեն աստիճանի կանանց մէջ երեւում է շարունակարար նոյն սէրը:

Ո՛վ սէ՛ր. որը միայն կինը կարող է ունենալ, վսեմ սէր, որ հիրընկալում եւ կենդանութիւն ես տալիս մարդու առաջին շրջ[illegible] պերախտ արարածին, որը ոչ այլ ինչ է որոնում իւր կնոջ մէջ եթէ ոչ մի գործիք վաղ թէ ուշ ծառայեցնելու իւր զազանային կրքերին:

Ո՛վ կարող է ուրանալ կնոջ անհամեմատելի անձնուիրութիւնը, ո՛վ կարող է ուրանալ նորա եռանդը, ազդական զօրութիւնը, հոգւոյ ոյժը, որ այդքան պարզ կերպով գործ է դնում իւր սիրեցեալի ծառայութեան համար:Կարդացէ՛ք պատմութիւնները, իւրաքանչիւր երեսում դուք կը գտնէք կնոջ ազնիւ սիրոյ նկարագրութիւնքը:

Հարուստ դասակարգի՝ կանայք, իրենց մաքի հրաշալի գեղարուեստների աշխոյժով՝ գեղարուեստների մշակութեամբ են զբաղւում:

Վաճառական դասակարգի կանայք խնայողութեան, կարգադրութեան եւ բոլոր այն ինչ որ պէտք է տնտեսական գեղեցիկ յաջողութեանց, երեւան են զալիս իբրեւ ուշիմ՝ եւ ճարտար տնտեսուհիներ վերոյիշեալներին: Իրենց եռանդով պահպանում են իրենց մ՛արդուն. որպէս զի մի վատ գործ, մի [illegible] աած, չը փչացնէ, չը շեղէ:

Կինը նրան մտաբերել է տալիս յոյսը, բարձրացնում է նրա տապալեալ բարոյականութիւնը եւ իւր եռանդուն աշխատանքով դառնում է մ՛արդուն կենդանի օրինակ: Կինը բարի է առհասարակ դէպի այն աշխատաւորները, որոնք գործումն իւրաքանչիւր իւրեանց կնոջ պատուիրանաց համեմատ, նա աւելի քաղցրացնում է այդպիսիների համար աշխատութեան գործը:

Ո՜հ որքան մարդիկ, եթէ նրանք անանկեղծ լինէին, ձեզ կը խոստովանէին, որ իրենք իրենց գործի յաջողութիւնը պարտական են իրենց կնոջ սրամտութեան, խնայողութեան եւ եռանդին:

Կը շարունակուի

ՆԱՄԱԿ ՍԱԼՄԱՍՏԻՑ

Հավթուան 3 փետր. 1896

Վարդանանց նահատակների տօնը այստեղի հասարակութեան համար կատարուեց չտեսնուած շքով։ Ներկայ էին հանդէսին բարձրաստիճան պարսիկ հիւրեր՝ նահանգապետը, մաքսատան ու հեռագրատան տեղիս ներկայացուցիչները, մի քանի նշանաւոր պաշտօնեաներով ու այլք։

Պատարագիչ Արժանապատիւ Թեմական յաջորդ Հ. Արսէն Վեհունին եկեղեցուց, զգեստաւորուած, քահանաներով ու դպիրներով դիմեց թատրոնական սրահը, երգում էին հոգեշունչ նորահրաշ շարականը։ Թատրոնական սրահն ու բեմը ճաշակով զարդարուած էին. բեմի վերայ կանգնել էին դպրոցի սաները իրանց ուսուցիչներով։ Հասնելով բեմը պատարագիչ հայրը կատարեց հոգեհանգստեան կարգը. ընդարձակ սրահը բռնել էր 400-ի չափ սալմաստցի հայ ժողովուրդը. պատուհաններն անգամ բռնուած էին. Նսեմաւ էր ու հայ որդը։

Հանդիսականները վառած մոմերը ձեռներին որպէս մարմնացած ականջ անթարթ աչքով դէպի բեմն էին նայում որտեղ հոգեհանգստեան կարգը աւարտելուց յետոյ, դպրոցի երգեցիկ խումբը՝ 30 հոգուց բաղկացած՝ օրինակելի ներդաշնակութեամբ երգեց Նախ իմ Հայրենեաց հոգի Վարդան... երգը։ Մինչ խումբը երգում էր, վերադարձաւ արժ. հայրը եկեղեցական զգեստներից մերկացած ու բազմեց իւր աթոռը։

Աշակերտներից մէկը կարդաց Թուրքերէն մի ճառ, որը համառօտակի ցոյց տալով Վարդանի ինչ լինելը, վերջացրեց ջերմ շնորհակալութիւններով առ Ն. Վ. Արեգնափայլ Շահը։

Խօսեց Արժ. հայրը այն հայրական գթութեանց մասին, որ ցոյց է տուել ու ցոյց է տալիս Վեհ. Շահը իւր հայ հպատակներին սրահը երկիցս թնդաց ծափարութիւններով ու «Կեցցէ մեր Շահը» աղաղակներով։

Խումբը երգում էր մէջ ընդ մէջ խօսեց գրաւոր և ուսուցիչներից Պար. Ս. Բ. Յարութիւնեանը բացատրելով հայ ժողովրդին հայութեան անցեալն ու ներկան մասնաւորապէս շեշտելով այն կէտը երբ կինը մասնակցում է ընդհանուր գործին ու դորանից առաջացած օգուտները։

[illegible] շշուկի մինչև վերջը լսեցին. մի քանիսը արտասւում էին։ Մանաւանդ տպաւորութիւն թողեց երգեցիկ խումբը իւր «Մեր Հայրենիք» ու «Զարթիր մանուկ» երկձայն երգերով։ Իսկ աշակերտների արտասանած բանաստեղծութիւններն ու նոցանից մէկի առանձին երգած «Սև գիշերը». ստացան հանդիսականներից ծափահարութիւններ։

Հանդէսը պահպանիչով փակելուց յետոյ, Արժ. Հ. Վեհունին հրաւիրեց պարսիկ օտարազգի, ու հայ հանդիսականներին ճաշի։ Պատրաստուած էր երեք փառաւոր սեղան՝ բարձրաստիճան հիւրերի, կանանց ու ժողովրդեան համար, առանձին առանձին։ Սեղանի վերայ Արժ. հայրը բաժակ վերցրեց Վեհ. Շահի արև շատութեանը. որը ընդունեց ուռաներով ու կեցցէներով. ապա Վսեմ. Սադրազէմի ու բարձր հիւր նահանգապետի։ Իսկ նահանգապետն առաջարկեց խմել Արժ. Հօր կենացը մաղթելով նորան յաջողութիւն ու բարեկամական կապ իւր հետ։

Օրը երեկոյացել էր, երբ ցրուեցին հիւրերն ու հասարակութիւնը, գոհ ու զուարթ, տանելով իրանց հետ թարմ տպաւորութիւններ։

Հայ.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Թերթիս 9-երրորդ թիւը զանազան պատճառներով անցեալ շաբաթ լոյս չը տեսաւ։

Ռաշտից մեզ գրում են, որ այնտեղի ընթերցարանը տխուր վիճակի մէջ է. նամակագրի ասելով կանոնաւոր հսկողութիւն չը կայ. որոշուած գրադարանապետը անձամբ չէկատարում իւր պաշտօնը այլ իրեն փոխանորդ է ընտրել մի երեխայի, որը կառավարել չը կարողանալով գրքերն ի կորուստ է մատնում։ Թէ որքան ճշմարիտ է չենք կարող երաշխաւորել։

Ուրախութեամբ լսում ենք, որ Թէհրանի Հայ կինն եւս չէ ուզում անկարեկից մնալ դէպի իւր քոյրերը, որոնք սովից տառապում են հայրենիքում: Նրանք եւս ձեռնարկել են մի հանգանակութեան եւ եռանդով աշխատում են նիւթական օգնութիւն հասցնել կարօտեալներին: Որքան էլ համեստ լինի Թէհրանցի հայ կնոջ հանգանակած լուման, այսուամենայնիւ ունի իւր բարոյական առաւելութիւնը. դրանով նա ցոյց է տալիս որ մարած չեն իւր զգացումները:

Ենգէլիից մեզ գրում են «սաստիկ փոթորիկի պատճառով, ծովը եօթն օր շարունակ յուզուած վիճակի մէջ էր, ճեպնթաց (փոշտաւոյ) նաւը չէ կարողացել Ենգէլու ծոցը մտնել։

Եզերք ընկած Աւլան շոգենաւը 1) Ալիքների բարձրանալովը մի այնպիսի անյարմար տեղ է նստել, որից ազատելու համար հարկաւոր է մեծ ջանք և նիւթական զոհողութիւն շոգենաւը 80 հազար րուբլու ապահովցրած է»։

Մարաղայից ստացանք մի նամակ որ խիստ տխուր կերպով է նկարագրում [illegible] վիճակը նամակագրի ասելով 12 տարի է ինչ որ գոյութիւն ունի այդ վարժարանը, բայց դեռ ևս իրական մի արդիւնք չէ տուել ազգին, և նամակագիրը դա՛ վերագրում է ուսուցչի անգործութեան և հոգաբարձութեան թուլութեան։ Վերապահութեամբ միայն յայտնելով այս լուրը, սպասում ենք աւելի ձեռնհաս աղբիւրների։ Մեր կողմից աւելացնում ենք, որ այնտեղ գտնւող Դավրիժեցի մեր վաճառական եղբայրների, բարոյական պարտաւորութիւնն է հոկել այդ հաստատութեան վրայ, լաւ ըմբռնելով Մարաղայի պէս գրեթէ Թրքախօս հայ ժողովրդի մէջ օրինակելի մի դպրոց ունենալու անհրաժեշտութիւնը։

Շուշիից ստացած մեր մի նամակը [illegible] դառն կերպով է նկարագրում հայոց վարժարանների փակուելուց յառաջ եկած ցաւալի երևոյթը. բազմաթիւ ուսուցիչներ մնացել են [illegible] գործ, պարապ և եթէ մինչև Մ[illegible] այլ մի կարգադրութիւն չը լինի [illegible] կը լինեն հեռանալ Շուշիից. [illegible] հետև Շուշին կը մնայ իւր նախկին [illegible] թ[illegible]ութեան մէջ։ Նամակը վերջ[illegible] է հրաւէրել խօսքերով «Շուշի[illegible] առ այ[illegible] նոր բան չը կայ; բացի [illegible] ինքնավարութիւն (դումա) բա[illegible] համար պարսիկների և հայերի մ[illegible] եղած առանձին առան[illegible] ժողո[illegible] լինելուց տեսնենք ինչ[illegible] կը հա[illegible] և ընդհանուր ժ[illegible]ղովում, ո[illegible] կը կայանայ մարտի 1[illegible]-ին քաղ[illegible] ո՞վ կընտրուի»։

[illegible]

Հ Ե Ռ [illegible] Ա Գ Ի Ր [illegible] Ր

ՌԷՅՏԵՐԻ Գ[illegible]ՈՐԾԱԿԱԼՈ[illegible]ՆԻՑ

ՊԱՏՄ

Փարիզ -1[illegible] [illegible]ական տեղեկութիւն [illegible] իշխանութիւնը բանակ է ղրել Նեղոսի վերայ եւ Փրանսայից էլ խնդրում է, որ պաշտպանողական ձեռնտուութիւն անի Դէրվիշների դէմ:

Լօնդօն -16- Հասարակաց սրահում՝ Քըրզօն յայտարարեց թէ արդէն քանի շաբաթ է, որ Դէրվիշների մի ահագին բանակ առաջանում է դէպի Քասալա եւ ուրիշ տեղեր. որոնցից հաւատացում՝ է թէ 10,000 հոգին արդէն շրջապատել են Քասալան. Դէրվիշների յաղթութիւնը ոչ թէ միայն Եգիպտոսին եւ Իտալիային, այլ Եւրոպային էլ վտանգ պիտի բերէ:

Լօնդօն -17- Եգիպտոսի խնդիրը վիճաբանութեան պիտի դրուի առաջիկայ ուրբաթ օր, հասարակաց սրահում. Թայմզը այս խնդիրը քննադատելով, յայտ է յայտնում նաեւ թէ Աքաշէի վերայ քայլը, Եգիպտոսի յառաջադիմական քաղաքականութեան առաջին քայլն է որի բանալին է Սուդանը եւ աւելացնում է թէ Բրիտանեան չը պիտի թոյլ տայ որ Սուդանը մի քաղաքակիրթ կառավարութեան ձեռք անցնէ. պահպանողականները հաւանութիւն են տալիս Աքաշէ զօրք ուղարկելուն. իսկ ազատականները պահանջում են կատարեալ տեղեկութիւն այդ խնդրի համար եւ խիստ հակառակ են Սուդանի գրաւելուն:

ԱՍՏՂ-ԱՐԵՒԵԼԵԱՆԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐ

Թէհրան. Տիկին Մ. Կարապետեանին. Շնորհակալ ենք ձեր զգացումների համար. յոյս ունինք, որ չէք խնայել Ձեր աշխատակցութիւնը:

Թէհրան. Թ. Խ. Անտօնօֆին. Ցաւում ենք որ չենք կարող տպագրել Ձեր դիտողութիւնները, որովհետեւ բանաւոր փաստերի վրայ հիմնուած չեն: Մի անգամ եւս կրկնում ենք, դուք պարսկական գրականութիւնից կարող էք զնդեցիկ եւ օգտակար աշխատութիւններ տալ թերթիս ընթերցողներին եւ չարժէ ձեր ժամանակը իզուր վատնէք այդպիսի անօգուտ քննադատութիւններով:

Դավրէժ. Զ. Ձեր նամակի լեզուն գրական լեզու չէ. աշխատէք փոխել եւ եթէ ձեր ակնարկած քաղաքի ազգայինների կեանքից մի պատմուածք [...]ութիւն ղրկէք, շնորհակալութեամբ կընդունենք:

Դավրէժ. Ա. Ա. Ինչով բացատրել ձեր լռութիւնը:

Դավրէժ. Ոսկան. Այդ մարդի կենսագրութիւնը մեզ եւս նոյնպան ծանօթ է որքան ձեզ. չարժէ ուշադրութեան:

Դավրէժ-Ա. Ե. Զենք կարող շընդունել ձեր առաջարկը, շարունակեցէք:

Որմի. Ա. Տ. Ե. Շնորհակալ ենք:

Որմի. Արզու. Թերթերը կը ղրկուին իսկ ձեր աշխատակցութիւնը կընդունենք մեծ ուրախութեամբ:

Ենգէլի. Արշակ. Շնորհակալութեամբ ենք ընդունում, շարունակեցէք:

Վ Ր Ի Պ Ա Կ

Ներկայ համարիս երկրորդ երեսի 30 երրորդ տողում «Զէյթունի վրայ,» խօսքերից յետոյ պէտք է աւելացնել նաև «ասում է թէ եօթն անգամ յարձակում եղաւ Զէյթունի վրայ» բայց ամեն անգամ..։

---

1) Աւլան շոգենաւը պատկանում՝ է քաղաքիս «Աշուրով» յայտնի վաճառականին: Ծ. Խմբ.

ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՉ՝
Աստղ-Արևելեան Ընկերութիւն
ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ՝
Մակար Կ. Մակարեանց

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Սորանով կը խնդրեմ՝ այն անձանց, որոնք վերցրել են Կ. Պօլսոյ անգլերի լուսանկար պատկերները եւ մինչեւ այժմ վճարած չեն նոցա փողը, անմարմն վճարել, որովհետեւ նոցա արդիւնքը յատկացրած լինելով հայ տառապեալներին, պարտիմ շուտափոյթ հասցնել ըստ պատկանելոյն:

Բ. Աղամանեան

Շատ տեղերից ցաւակցական նամակներ եմ ստանում, որոնք յայտնում են իրենց վիշտը «Շաւիղը» խմբագրելը թողնելուս համար և խնդրում ու յորդորում են հաշտուիլ թերթի հրատարակչի հետ ևայլն։ Շնորհակալութիւնս յայտնելով բոլորին իրենց ցաւակցութեան համար, սրանով յայտարարում եմ, որ քանի «Շաւիղը» գտնւի ներկայ արտօնատէր հրատարակչի ձեռքում, ես ոչինչով և երբէք չեմ գործակցելու թերթին և կտրած կը պահեմ իմ բոլոր յարաբերութիւններս այդ թերթի հետ.

Շաւիղի նախկին ղեկավար-խմբագիր՝
Վ. Փափազեանց.

ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ՅԱՆՁՆԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՔ
ԱՅՑԵՏՈՄՍԵՐ, ՀՐԱՒԻՐԱԳՐԵՐ, ՀԱՇՈՒԵԹՂԹԵՐ, ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐ, ՀԱՆԴԷՍՆԵՐԻ ԵՐԵԿՈՅԹՆԵՐԻ ՏՈՄՍԵՐ, ՍՏԱՑԱԿԱՆՆԵՐ ԵՒ ԱՅԼՆ
ՀԱՅԵՐԷՆ, ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ԵՒ ԱՆԳԼԻԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒՆԵՐՈՎ.
ՄԱՔՈՒՐ, ԽՆԱՄՈՒԱԾ, ԱԺԱՆ ԵՒ ՇՈՒՏԱՓՈՅԹ
Դիմել «Աստղ-Արևելեան» Ընկերութեան
Ջաւա-Հայ տպարանի տնաշութեան

Թէհրան, Ջաւահայ տպարան